

De același autor:

- Spre o cultură liturgică* (eseuri), Ed. Anastasia, 1999.
- Cine se teme de Biserică?* (eseuri și articole), Ed. Christiana, 2002.
- Rîscul de a fi ortodox* (interviuri), Ed. Sophia, București, 2002.
- Sufletul între rai și iad – o viziune tradițională românească asupra judecării particulare* (cercetare), Ed. Vremea, București, 2003, receditat la Ed. Meteor Press, București, 2016.
- Teologul în cetate – Părintele Stăniloae și aria politicii* (eseu + interviu), Ed. Christiana, București, 2003.
- Elemente de teologie țărănească* (cercetare), Ed. Vremea, București, 2005.
- Bucuria convorbirii* (interviuri), Ed. Teognost, Cluj-Napoca, 2006.
- Chișul ca o catapeteasmă* (studii și eseuri), Ed. Sophia, București, 2009.
- Et in Altos ego/ Muntele sfințit* (însemnări în urma unei călătorii), Ed. Reîntregirea, Alba-Iulia, 2010; ediția a doua: Ed. Sophia, București, 2013.
- Hristos, Adăpostul, Veșmântul, Hrana, Doctorul și Leacul omului și al omenirii pe calea mântuirii* (teză de doctorat), Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2011.
- Sarea Pământului – încrucișări, întâlniri, însoțiri* (portrete, prezentări, cvocări), Ed. Doxologia, Iași, 2011.
- Mic tratat de iubire urmat de alte iubitoare studii și eseuri*, Ed. Doxologia, Iași, 2012.
- Credința, nădejdea și iubirea în viața și opera lui Andrei Tarkovski*, Ed. Lumea Credinței, București, 2013.
- Carte pentru îndrăgostiții care vor să se împrietenească*, Ed. Sophia, București, 2014.
- Părintele nostru Dumitru Stăniloae sau Viața ca Teologie*, Ed. Meteor Press, București, 2015.
- Părinți și icoane din Sfântul Munte*, Ed. Meteor Press, București, 2016.
- Stărniri. Pentru o cultură a Învierii*, Ed. Sophia, București, 2018.
- Răsfrângeri*, Ed. Sophia, București, 2019.
- Foc de tabără cu Hristos înviat la malul mării*, Ed. Sophia, București, 2021.

COSTION NICOLESCU

Când veșnicia
pogoară pe pământeditura
Σοφία

București

Sărbătoarea ca păstrare întru salvare	7
Duhul sărbătorii	15

I.

NAȘTEREA PRUNCULUI IISUS

Frumusețile postului	20
Timpul postului, postul ca timp	38
Vestirea cea Bună zugrăvită de un iconar țăran	42
Răsărit-a lumii lumina cunoștinței.	47
Că ni S'a născut Hristos, să ne fie de folos sau Despre Buna Vestire a colindelor.....	55
Despre adevăratul Crăciun.....	66
Nașterea Domnului – copilărie și poezie	74
Tainic și smerit se arată Pruncul Hristos în fiecare prunc.....	93

II.

ÎNVIEREA DOMNULUI HRISTOS

Din micile taine ale Marelui Post sau despre dulceața slujbelor de seară	100
Ca un șir de mărgăritare, Duminicile Postului Mare	107
Duminica Frumuseții taboric înflăcărate	118
Duminica Floriilor sau întâmpinarea Împăratului care intră în Cetatea Păcii	122
Teologia măgărușului și a florilor	125
Săptămâna cea Mare a Patimilor: cum se pregătesc creștinii pentru o luminoasă și nesfârșită Nuntă	130
Nu există Înviere fără un drum al Crucii.....	140
Viața și Înviere.....	145
Pastorală de Paști și Canonul Învierii sau două accepții ale repetării în Biserică.....	152
Înviere și libertate	165

Moarte călcată cu moarte și înviere adevărată din Înviere adevărată.....	168
Apropierea de Cruce a produs la noi o cultura a Învierii.....	176
Învierea – suprema stare poetica	189
Bucuria năvalnică a Paștilor	200
Învierea mea	209
Tainică noapte de tainică Nuntă!	221
Învierea – pragul unei lumi voioase, a frumuseții mântuite și a tainelor supreme... ..	228
Chipul minunat al Apostolului Toma.....	239

III.

POGORÂREA DUHULUI SFÂNT

Duhul Sfânt, inspiratorul frumuseții și al oricărei înțelepciuni	246
Stârniți și cuprinși de entuziasm	251

IV.

SFINȚII LUI DUMNEZEU

Sfântul – un „străin” pretutindeni și totdeauna acasă	258
Sfântul care înmiresmează toamna	288
Sfântul nostru Dimitrie de pe Deal	294
Îngerii – slujitorii noștri cei de toată viața	304
Moșii noștri: Nicolae și Crăciun.....	311
Sfântul Haralambie – luminoasă bucuria noastră	317
Alexie, omul lui Dumnezeu	320
„Țăranul” Cavaler	322
Proorocul Iezechiel	331
Sfântul Prooroc Ilie și dreapta credință.....	334
Ave, Maria! Bucură-te, Marie!.....	339

Sărbătoarea ca păstrare întru salvare

Au fost ani în șir când reporteri sau editori de la diferite mijloace de comunicare în masă apelau la mine îndeosebi în preajma sărbătorilor de Crăciun și de Paști. Lucrul acesta se petrecea mai abitir în perioada în care lucram la Muzeul Țăranului Român. Publicații multe erau curioase să știe „ce făceau țărani” de aceste praznice. Maria, soția mea, mă lua din când în când peste picior. I se părea că sunt tratat cumva ca o haină de vreme rea, deși *vremea rea* era, în cazul meu, tocmai o vreme a marilor sărbători. La început observația aceasta mă închiuda, dar după puțin timp mi-am dat seama că trebuie să mă bucur. Păi, ce este mai minunat decât să fi considerat de folos tocmai în legătură cu evenimentele cele mai importante, de mare răscruce existențială, din viața omeniirii? Mai multe dintre textele din această carte s-au ivit într-un astfel de context. În mod sigur, una dintre dificultățile care îi făcea pe unii să se eschiveze provine din faptul că sărbătorile, prin natura lor, se repetă ciclic și nu este ușor să fi mereu proaspăt și la fel de viu în spunerea despre ele. Dar Crăciunul și Paștele pun în discuție problema mai extinsă a sărbătorilor în general, iar pentru noi cu precădere a celor creștine.

De unde ne vin sărbătorile? De unde nevoia noastră de sărbători? Sunt întrebări îndreptățite care ni se pun sau pe care ni le punem. Pare că omul are în el o însămânțare ontologică a însetării după sărbătoare. Viața lui, în general, este jalonată de sărbători. Avem mereu la orizont proxima sărbătoare, fie ea de dimensiune intim personală sau larg comunitară. Sărbătoarea este ruptă din rai, este o fărâmă din el

prezentă în această lume. Venim din sărbătoare (paradisul pierdut) și tindem spre sărbătoare (raiul recâștigat). Sărbătorile au o triplă încărcătură. Sunt deodată amintire și anticipare. În plus, cea mai importantă componentă poate că este aceea de actualizare atât a ceea ce a fost, cât și a ceea ce va fi. Așadar, sărbătorile amintesc, anticipează și actualizează raiul generator.

Privind în istoria biblică, prima sărbătoare pare să fi fost Creația. În fapt, un șir de șase sărbători încununate cu sărbătorirea lor printr-o a șaptea. Dumnezeu jubila după fiecare act al Său, iar în însoțire cu El jubilau toate cele create de El. Era Edenul entuziasmat și entuziasmant! Și Creația a continuat. Eva a venit pentru Adam ca o sărbătoare dăruită. Și așa s-ar cuveni să fie privită femeia pentru totdeauna, dincolo de orice aparențe și alterări. Ca frumusețe suprem dăruită a Creației! Sigur, se cere o mică străduință și din partea ei ca să rămână așa. Chemarea protopărinților era aceea de a-și fi reciproc sărbătoare unul altuia. Din păcate (chiar *păcate!*), nu au reușit să-și fie până la capăt. Acesta ar fi rostul creării primei comunități de pe pământ, valabil până în zilele noastre: să ne fim reciproc sărbători. Și nu numai reciproc, ci, în cazuri de neputință, chiar și unilateral.

Cât timp omul a fost în rai nu ni se spune nimic despre sărbători (în cartea *Facerea*). Abia după alungarea din paradis sărbătorile apar (în cartea *Ieșirea*). Și apar nu ca o născocire omenească, ci ca o îndrumare și o chemare a lui Dumnezeu, răspunzând dorului omului după starea paradisiacă pierdută. În *Scriptură* prima sărbătoare vine ca o poruncă a Domnului; El îi trimite pe Moise și pe Aaron la Faraon în acest scop (cf. *Ieșirea* 5, 1). Sărbătorile sunt dintru început ale Domnului Dumnezeului nostru și sunt așezate întru prăznuire veșnică din neam în neam (cf. *Ieșirea* 10, 9; 12, 14). Cuvântul românesc *sărbătoare* păstrează foarte bine

acest înțeles, căci etimologia lui, venind din latină, asta spune: *servare* → a păstra întru salvare.

O sărbătoare presupune o intensificare a trăirii spirituale și sufletești, cu încărcătura emoțională aferentă. Sărbătoarea spune despre dorința de viață de nestăvilit a omului, exprimată între altele și printr-o nevoie de întâlnire mai apropiată cu cei ce-i simte asemenea, de preferință chiar într-un duh, sub auspiciile ultime ale întâlnirii cu Divinitatea. Căci sărbătorile nu pot fi decât comunitare, atât în plan ascensional, transcendent, cât și în cel lumesc, contingent. În sărbători se intră, se petrece, se cunoaște, se simte intens, se decolează, se întâlnește Dumnezeu în pogorârea Lui liturgică, de o universală iradiere, cea din liturghie și cea din prelungirea liturghiei.

Ernest Bernea are acea lucrare de absolut necesară referință care spune despre *Spațiu, timp și cauzalitate la poporul român*. Aceste categorii ar fi de cercetat și în legătură cu sărbătorile. Jaloanele spațiale și temporale ale țaranului român erau sărbătorile. Cauza celor mai multe fenomene și evenimente era de aflat în transcendent. Ele nu rămâneau seci, neutre, ci erau încărcate spiritual de sfântul sau evenimentul care le generau, în ultimă instanță de Dumnezeu, de la Care vin toate și către Care trimit toate. Ne putem referi la spațiul, timpul și cauzalitatea sărbătorilor ca la o triplă determinare spirituală. Toate aceste dimensiuni sunt eminentemente dinamice la nivelul spiritului. Aveam de a face la țaran cu un spațiu-timp plin de lumea cerească, plin de participarea naturii, plin de manifestările omului. Așadar, o universală implicare. Se intra în el cu tot sufletul și cu toată mintea, și se petrecea în el într-o împletire fericită de sensibilitate și inteligență.

Sărbătorile presupun dăruire. Dăruire de sine, dăruire de la sine. Pentru Dumnezeu, pentru cei de aproape, în măsură sporită pentru cei iubiți, și desigur, agapic, pentru cei necăjiți. La rândul ei, dăruirea presupune consumare. Mode-

lul ar fi cel al consumării Sfințelor Taine. Până la capăt și cu dimensiune de gustare („*Gustați și vedeți că bun este Domnul!*” – Psalmul 33, 8). Gustare în tempo de degustare. Consumare care se mai cheamă liturgic (cât de frumos!) și *potrivire*. Se cuvine găsit echilibrul potrivit între dăruire și consumare, între iubirea care (se) dăruiește și iubirea care primește iubirea. Fericită întâlnire de iubiri!

Trăirea cu cuviință a unei sărbători impune ca multe ale omului să fie sau să devină *de sărbătoare*. Și minunate sunt toate cele care sunt *de sărbătoare*! Hainele de sărbătoare, masa de sărbătoare, curățenia de sărbătoare, pragul de sărbătoare, pregătirea de sărbătoare... Într-un cuvânt, putem gândi la o *stare de sărbătoare* ca stare purificată a ființei. O stare care determină o comportare anume. La rândul ei, comportarea, eventual ritualică, sporește intensitatea stării. Toate lucrurile *de sărbătoare* au o încărcătură de nădejde sporită. Totodată și de bucurie. De fapt, este o împletire de bucurii, de la cea a așteptării pregătitoare până la cea a gândului la împlinirea ce va să fie. Oricât de modeste ar fi condițiile în care este petrecută o sărbătoare, ea rămâne un moment de decolare sufletească, de așezare izbăvitoare într-un alt spațiu-timp spiritual.

Care ar fi opusul sărbătorii? Poate cel mai potrivit întru desemnare ar fi un cuvânt asemănător ca sonoritate: *searbădul!* (Este considerat de dicționare cuvânt *cu etimologie necunoscută!*) Cu alte cuvinte, ternul, blazarea, indiferența, ne-simțirea, starea de mortăciune...

Iisus ne-a venit ca o sărbătoare! Cea a Nașterii Sale, desfășurată în condiții aparent umile, dar care a avut dimensiuni cosmice. A fost atunci sărbătoare în cer și pe pământ, una pacificatoare și unificatoare. Toate regnurile au fost reprezentate. De aici plecând, s-ar cuveni ca orice naștere de prunc să fie receptată ca sărbătoare cosmică îngerească.

Prezența lui Hristos întrupat ar fi trebuit să fie o sărbătoare în sine pentru cei ce l-au stat în preajmă. Dar parcursul petrecerii Lui pe pământ a fost departe de a fi o sărbătoare perpetuă. Dimpotrivă a fost unul presărat cu suferințe și contestări, cu violențe și torturi, cu moarte. Incontestabil este însă faptul că El a transformat, prin tămăduirile fizice și spirituale aferente, multe momente de dificultate existențială ale omului în sărbători la nivel personal sau comunitar.

De luat în seamă ce sărbători extraordinare au fost unele revelații de taină la început cu totul particulare, apoi ajunse de obște la scara întregii umanități: întâlnirea cu fariseul Nicodim noaptea (cf. Ioan 3, 1-21), cea cu femeia samarineană la fântână (cf. Ioan 4, 5-26), acel „*Noli me tangere!*” adresat Mariei Magdalena (cf. Ioan 20, 14-17), frângerea pâinii seara la Emaus (cf. Luca 24, 12-35), convertirea lui Saul pe drumul Damascului (cf. Faptele Apostolilor 9, 1-22) și altele asemenea, consemnate sau neconsemnate, în frunte cu Schimbarea la Față de pe Muntele Tabor (cf. Matei 17, 2-6 // Marcu 9, 2-7 // Luca 9, 28-36).

Iisus a respectat sărbătorile neamului Său, a participat la ele. În *Noul Testament* se pomenește îndeosebi de sărbătoarea Paștilor, de câteva ori de cea a Corturilor, foarte rar de cea a Azimelor. Participarea Domnului însemna împodobire sfințitoare, așa cum a fost, de pildă, cazul la Cana Galilei, când a consfințit nunta ca sărbătoare de factură christică.

Așadar, ca și în cazul *Scripturilor*, Hristos nu a venit ca să abolească sărbătorile Vechiului Legământ, ci ca să le plinească. Plinire înseamnă și o nouă orientare, apariția unui vector țintind clar mântuirea. Apoi, conținutul sărbătorii s-a schimbat decisiv. Cum am menționat, nădejdea și-a căpătat un loc privilegiat. Dacă odinioară Plecarea lui Adam și a Evei din rai a reprezentat o des-figurare a chipului-pecete inițial, acum, odată cu Noul Adam și cu Noua Eva, sărbătoarea este

chemată să constituie, într-o măsură mai mică sau mai mare, o încercare de trans-figurare. Sărbătorile creștinilor sunt din alt aluat, unul nou, care are ca plămadă-temei Învierea Domnului; din el se fac „*azimele curăției și ale adevărului*” (1 Corinteni 5, 7-8). Căci adevărul este total implicat în sărbătorile creștine. Scria Apostolul Pavel către evrei: „*s-a lăsat altă sărbătoare de odihnă poporului lui Dumnezeu*” (Evrei 4, 9). Ziua a șaptea a Vechiului Legământ a fost înlocuită cu ziua a 8-a, a Învierii, totodată zi dintâi, a unui nou început, precum și zi a infinitului eshatologic. Creștinul este îndemnat să intre în această zi de odihnă. Ea reprezintă un altfel de spațiu-timp, unul al odihnei venind din neconținută slăvire.

Dincolo de orizontul acestei lumi, ni se arată Ierusalimul ceresc, cetate a Dumnezeului celui viu, este văzut de creștini ca fiind locul unei adunări sărbătorești la care participă zeci de mii de îngeri (cf. Evrei 12, 22), îngeri care sunt de regăsit și la săvârșirea jertfei euharistice. Raiul se află într-un soi de sărbătoare perpetuă, universală și veșnică, pe care liturghia o face prezentă acum și aici.

Biserica ni se propune ca un șir neîntrerupt de sărbători mai mici sau mai mari sau foarte mari (împărătești). Practic, calendarul ortodox (și cel catolic, de altfel) este plin zilnic de puzderie de sărbători, căci fiecare sfânt și sfințișor ne este sărbătoare. Ele se află toate sub pecetea Învierii, Hristos fiind, direct sau indirect, inițiatorul lor.

Cum Duhul Sfânt nu poate fi circumscris (cf. Ioan 3, 8), sărbători, adesea importante ființării, pot fi aflate în număr mare și în afara perimetrului strict bisericesc. Întâlnirile culturale majore pot însemna sărbători, pot induce o stare de reală sărbătoare. Ele pot ajunge la tine pe cale strict personală, de taină, taina sufletului tău însetat de frumusețe, sau pot fi trăite în comunități spirituale mai mici sau mai mari. Marile isprăvi culturale ale umanității sunt destinate a fi săr-

bători. Tocmai de aceea unele dintre ele stârnesc un fel de pelerinaje, de altfel foarte consistente. Sunt sărbători întrucât sunt inspirate în primă și în ultimă instanță de Duhul Sfânt. Sunt sărbători pentru că fac inima și spiritul să salte entuziasmat de o bucurie bună, pentru să sensibilizează ființa întru întâlnire apropiată cu Dumnezeu. Desigur, în cultura laică sau alterat religioasă căderile din aspirația către sărbătoare și din frumusețea presupusă de ea sunt posibile și destul de frecvente.

Sunt oameni care prin calitatea lor umană fac ca să resimțim întâlnirile cu ei ca pe adevărate sărbători. Căci pe lângă universul cultural major există lumea personală sufletească și sentimentală, numai aparent minoră. Învățătura filmului *Hiroshima mon amour*, al lui Alain Resnais, aceasta era, că la scara sufletului uman o catastrofă interioară are aceleași efecte devastatoare ca și o catastrofă la scară universală. Tot așa, micile sărbători personale pot aduce bucurii vitale comparabile cu cele ale umanității. Acești oameni-sărbătoare dau frumusețe și sens viețuirii noastre. Prin ei Dumnezeu vine tangibil spre noi și ne mângâie în dorurile noastre existențiale cele mai intime și mai arzătoare.

Oricât de sărbătorești am dori să ne simțim noi în condiția noastră de creștini, nu ne putem sustrage unor întrebări care se insinuează cu îndreptățire și cer răspuns. *Cei fără Dumnezeu pot avea sărbători?* Poate că da. Dar doar unele lipsite de temei ultim, de esență, de taină. False în fondul lor, pentru că nu au implicare existențială eshatologică și Dumnezeu, cu toată splendoarea iubirii Lui, lipsește. O altă întrebare, la fel de gravă: *de ce sărbătoare mai poate fi vorba când ești necăjit?* Este cazul oamenilor în suferințe de tot felul sau al unor importante comunități bătute de catastrofe de tot felul. Sunt situații, prea adesea din păcate, când sărbătoarea și starea de sărbătoare sunt suspendate pe lungi durate. Cau-

za principală stă în ferocitatea și rapacitatea de multe feluri a oamenilor. Spre oarece mângâiere, învățătura lui Hristos oferă la Orizont omului credincios și nădăjditor spațiul recuperator al raiului.

Andrei Tarkovski spunea că face filmele sale ca pe rugăciuni. Starea aceasta de rugăciune înseamnă gând la Dumnezeu, conștiință a prezenței Sale apropiate, slăvirea Lui. Poate fi acesta un deziderat: când se poate să-ți faci pe cât se poate lucrarea ta ca pe o rugăciune. Nu suprimă rugăciunea formalizată, dar o completează. Asta ne duce la gândul că ar fi posibil ca și timpul de trudă să devină timp de sărbătoare. Prin munca devenită rugăciune, Dumnezeu să ne devină continuă prezență, generând sărbătoare.

Duhul sărbătorii¹

Viața presupune ritmare. Respirarea, bătaile inimii, ziua și noaptea, starea de trezie și somnul, clipitul (și clipitele!), anotimpurile, zborul și odihna de zbor, întâlnirile esențiale și distanța dintre ele etc. etc. sunt expresii ale unor ritmuri de viață doveditoare. Exprimările artistice de tot felul, de asemenea, pot exista viabil, în împlinire, prin aflarea unor inspirate ritmări interioare și exterioare. Ritmul alungă haoticul. Sărbătorile, de orice fel ar fi ele, dacă sunt adevărate, ritmează timpul (fie el cel istoric, cel comunitar sau cel personal), constituind concentrări de spiritualitate. Ele sunt pe răbojul timpului, vorba Poetului, „noduri și semne”. Și nu numai semne, dar și însemne. Dau însemnătate. Constituie ieșire din banal, din tern, din rutină. Trăim la sărbători și trăim între sărbători, cu gândul la sărbători. Căci ele nu sunt numai în sine sau pentru sine, ci *orient*-ează și zilele „obișnuite”, care, astfel, capătă sens, devenind vector către Răsărit (!), întru sărbătoare, impregnându-se inevitabil de încărcătura ei.

Sărbătorile adevărate se nasc, nu se fac. Sărbătorile făcute nu sunt, de fapt, decât petreceri superficiale în jurul unui pretext, cel mai adesea minor, hedonist. Risipire de sine. Este plină lumea de astăzi de tot felul de „zile” dedicate („internaționale”, „mondiale” etc.) și de false sărbători, care nu pot atinge zona existențială și, ca atare, rămân insignifiante.

¹ Costion Nicolescu, *Foc de tabără cu Hristos înviat la marginea mării*, Ed. Sophia, București, pp. 99-103; parțial în *Lumina de duminică*, Anul XII, Nr. 43 (567), 30 Octombrie 2016, cu titlul *Viața ca trecere spre sărbătoare*.

Sunt sărbători de obște și sărbători personale, sunt sărbători repetitive și sărbători ocazionale. Pentru noi, creștinii, sărbătorile sunt constelație. Fiecare cu strălucirea ei. Calendarul este plin de ele. Ni se arată precum un șir de mătânii într-o ritmică depănare de rugăciuni. Există o ierarhie a sărbătorilor dată de ierarhia sfințeniei, atât cât o putem noi măsura. Marile sărbători se nasc din mari evenimente existențiale, care aduc ceva important și de păstrat în viața umanității. Pentru noi, în Biserică, cele mai mari sărbători sunt generate de mari revelații. Unele sunt de-a dreptul împărătești, deoarece Îl implică nemijlocit pe Împăratul ceresc. Sărbătorește îți intră Dumnezeu în casă la sărbătoare.

În Biserică, mai numim sărbătorile *praznice*. La origine, în limba slavonă, *praznic* vrea să spună *zi festivă fără muncă*. Dar sărbătoarea nu înseamnă „zi liberă” la modul absolut. Sărbătoarea este o zi în care munca fizică este abandonată pe cât posibil în favoarea bucuriei spirituale. Se impune acum un respect și o grijă mai mare pentru ființa lăuntrică, pentru zona duhovnicească a trăirii, neglijată cel mai adesea pe parcursul zilelor obișnuite, „de muncă”. Nu trebuie ignorat faptul că există pericolul unei abordări superficiale a sărbătorilor, una consumistă. Pentru creștinii care-și asumă ființial condiția, sărbătoarea este zi de slujire într-o mântuire, cum ne arată atât de adecvat rădăcina latină a cuvântului (*servo, servare* = a salva). Englezii îi spun „zi sfântă” (*holiday*). Creștinii concep slujirea în maximul ei: în slăvire jubilatatorie. Slujirea este în vederea unei transformări, a unei îmbunătățiri. După cum și sărbătoarea se poate naște în urma unei transformări, a unei îmbunătățiri. Să ne amintim de bucuria exemplară și nemărginită a Tatălui la întoarcerea Fiului risipitor, când pune să se taie vițelul cel gras (cf. Luca 15, 11-32). A fost atunci mare sărbătoare în cer și pe pământ. Maximum de transformare recuperatoare este transfigurarea. Ea vine prin

metanoia. Din totdeauna o sărbătoare în însoțire cu Dumnezeu a fost zi de jertfă, pentru noi de jertfă supremă, „jertfa laudei”, jertfă în Cuvânt. Dar la praznice și... prăznuim! Prăznuirea se face prin *agape*. Ceea ce-i strânge pe creștini în jurul mesei și a bucatelor pregătite anume nu este pofta pântecului sau a minții, ci iubirea tandru spiritualizată, nevoia de a o odihni asupra celuilalt. Trăirea deplină a sărbătorii se face prin intrare în comuniune de duh cu cei de-aproape ai tăi. Trupul este și el implicat: i se dau cele spre cumpănită bucurie. În comuniune *se țin* sărbătorile... *Ținerea* duce imediat cu gândul la tradiție, la nașterea și întreținerea ei. Sărbătorile mari aparțin organic Sfintei Tradiții.

Una dintre caracteristicile sărbătorii o constituie bucuria. Uneori ea rămâne contemplativă și reflexivă, alteori devine explozivă. Sărbătoarea înseamnă instalare în bucurie, în ciuda prezenței oricărui alte evenimente sau stări perturbatoare. Este o bucurie dinamică, una care presupune întâlnire și împreună trăire într-un duh. O bucurie ce nu exclude compătimirea apropiată cu cei în suferință. Sărbătorile unesc *în cuget și în simțire*. Ne plecăm gândurile și simțămintele unii spre ceilalți, într-o îmbrățișare și alinare. Când dăm peste o bucurie de aceeași calitate, ni se transformă în sărbători evenimente ale vjeții curente, dintre cele ale relațiilor personale sau din cele culturale. Nu trebuie omise însemnătatea și farmecul micilor sărbători personale, trăite în familie sau în comunități mai mici sau mai mari. După cum nu se face să nu luăm seama la marile izbânzi ale spiritelor creatoare inspirate prin Duhul Sfânt. Apoi, ce sărbătoare extraordinară poate să-ți fie un om! Și să fii și tu însuși sărbătoare altuia! Iată dezideratul creștin! Îl reușesc mai lesne pruncii și bătrânii de tot îmbunătățiți, dar nu numai. Dragul patriarh Teoctist spunea odată, întâlnindu-l pe Horia Bernea: „Pentru mine, când îl văd pe domnul Bernea este Paștele și Cră-